

www.nfunorge.org
Youngstorget 2B, 0181 Oslo
Postboks 8954, Youngstorget,
0028 Oslo
Telefon: 22 39 60 50
Telefaks: 22 39 60 60
E-post: post@nfunorge.org
[www-facebook.com/NFU norge](https://www.facebook.com/NFU norge)

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

16.09.2020

Høring om forslag til endringer i valgloven, valgforskriften og forskrift om valg til Sametinget

Det vises til høringsnotat fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet vedrørende ovennevnte høring.

Norsk forbund for utviklingshemmede (NFU) er en menneskerettsorganisasjon, som arbeider for full deltakelse og likeverd, og mot diskriminering. NFU skal ivareta interessen til mennesker med utviklingshemming og deres familier, overfor sentrale, regionale og lokale myndigheter. NFU har ca. 8500 medlemmer.

NFU har bemerkninger til det som fremgår av høringsnotatet kapittel 3, særlig 3.4 og 9.2 om rett til assistanse ved stemmegivning. NFU er glade for at departementet har vært bevisste på å vurdere regelendringene opp mot CRPD artikkel 29. Vi er enig i at kravet om at funksjonsnedsettelsen må være alvorlig for å kunne ha med assistanse inn i stemmeavlukket fjernes. Vi er også enige i at det ikke skal være et krav om at person fra valgmyndighetene må være med inn i stemmeavlukket.

Videre er NFU glade for at departementet vektlegger en verdig stemmegivning for alle, og anerkjenner at assistanse fra valgfri person i større grad bidrar til at velgeren kan stemme fritt.

NFU er derimot ikke enig i at det er en behov for å presisere hvem som skal avgjøre spørsmålet om hvem som skal ha krav på assistanse. Det kommer frem under avsnitt 3.4 på side 8 i høringsnotatet at

Departementet er også enig med utvalet i at det er behov for å presisere kven som skal avgjøre kven som skal ha krav på assistanse, og foreslår ei ny føresegn om at stemmestyret skal avgjøre spørsmålet i tilfelle der ein valgfunksjonær eller stemmestyremedlem meiner at vilkåra for rett til assistanse ikkje er oppfylte. Ved førehandsstemmegivinga er det stemmemottakaren som må avgjøre om vilkåra

for rett til assistanse er til stades. Ein eventuell tvil om vilkåra er oppfylte, skal komme veljaren til gode.

Hvis en person selv har vurdert at hen trenger assistanse, bør dette være avgjørende. En valgfunksjonær, et stemmestyremedlem eller stemmemottakeren som ikke kjenner personen med en funksjonsnedsettelse, vil ikke ha noen forutsetninger for å mene noe om hvorvidt en person har krav på eller nytte av en assistent eller ikke. Det er svært få andre enn personen selv som kan mene noe kvalifisert om hvorvidt hen bør ha assistanse eller ikke. Det fremgår heller ingenting om hvilke vilkår som må være oppfylt for at en person har krav på assistanse, ei heller hvordan vurderingen skal foretas.

Det spørres også hva det betyr at tvil om vilkårene for assistanse i stemmeavlukket skal komme velgeren til gode. Det presiseres ikke hva departementet mener er velgerens gode. Er det å få avgi (muligens utilbørlig påvirket) stemme uansett? Eller er det å nekte vedkommende å avgi stemme i det hele tatt, i tilfelle det har vært utilbørlig påvirkning? Denne vurderingen ser ut til å bli opp til valgfunksjonæren/stemmestyremedlemmet, og da blir vurderingen vilkårlig. Dette er ikke en rettsstat verdig.

En slik vurdering er uegnet til å ivareta det andre viktige hensynet departementet peker på – å motvirke utilbørlig påvirkning – fordi en person som føler seg presset av assistenten den har hatt med, har antakelig ikke valgt å ha med denne personen til valglokalet uansett. En utilbørlig påvirkning er antakelig mer omfattende i slike situasjoner. At personen med en funksjonsnedsettelse skal betro seg til en valgmedarbeider på ett eller annet tidspunkt i valglokalet om at vedkommende ikke vil ha med assistent, eller i alle fall ikke assistenten som står ved siden av inn i valgavlukket er helt usannsynlig. En slik utilbørlig påvirkning har antakelig foregått på en slik måte at valgfunksjonærer eller stemmestyreberettigede ikke vil ha noen reell måte å unngå det på uansett. Forslaget er ikke egnet til «å garantere at mennesker med nedsatt funksjonsevne fritt får gi uttrykk for sin vilje som velgere», slik CRPD artikkel 29 bokstav a iii) krever. Utilbørlig påvirkning må søkes å unngås på andre måter.

Dette er heller ikke i tråd med kravet i CRPD artikkel 29 bokstav a om deltakelse fullt ut på en effektiv måte og på lik linje med alle andre. Det er heller ikke en hensiktsmessig fremgangsmåte å sikre et fritt valg på, slik det fremgår av samme bestemmelse i).

NFU mener at hovedregelen bør være at personen selv skal vurdere om hen har behov for assistanse, da bør det respekteres. Hvis det skulle vise seg at et stort antall velgere hevder de har behov for assistanse eller det blir en utbredt mistanke om at personene som skal bistå med stemmegivning utilbørlig påvirker velgeren, ber vi om at departementet ser på en alternativ løsning for å avhjelpe dette. En slik løsning må like fullt være i tråd med CRPD artikkel 29 bokstav a, og reglene om likestilling og ikke-diskriminering.

NFU har ellers ingen bemerkninger til regelendringene i kapittel 2, 4, 5, 6, 7, 8 og 9.1-9.2. NFU har heller ingen bemerkninger til formuleringen av ordlyden i noen av bestemmelsene.

Med vennlig hilsen,

(sign.)

Hedvig Ekberg
Generalsekretær

(sign.)

Monica S Tøllefsen
Juridisk rådgiver